

Review Article

New Higher Education Research and Knowledge , ١ (٣), ٢٠٢٤

Representation of Perceptions and Lived Experiences of Faculty Members of Shahid Bahonar University of Kerman Regarding Academic Outwardness

Fatemeh Bazmandegan^a, Mojdeh Nourmohammadian^b

a. PhD Candidate in Educational Management, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

b. Faculty Member, Department of Educational Sciences, Rafsanjan Branch, Islamic Azad University, Rafsanjan, Iran

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Outwardness
Academic
Outwardness Faculty
Members Shahid
Bahonar University of
Kerman Lived
Experiences Higher
Education

Received:

١٧ October ٢٠٢٤

Received in revised form:

١٤ November ٢٠٢٤

Accepted:

١٨ November ٢٠٢٤

Published:

٠١ December ٢٠٢٤

Pp. ١٣-٢٧

Background and Objectives: Scientific extroversion is a significant issue for university faculty members. The overall objective of the present research was to investigate the representation of lived experiences and perceptions of faculty members at Shahid Bahonar University of Kerman regarding scientific extroversion.

Methodology: In terms of purpose, the research was applied, and based on the data collection method, it was a qualitative study of phenomenology. The participants included faculty members of Shahid Bahonar University of Kerman. Using a "purposive sampling" method of the "criterion sampling" type, ١٠ individuals were selected. A semi-structured interview method was used to collect data. In the present research, Lincoln and Guba's trustworthiness model was used for validation. Content analysis and coding were used to examine the interview questions, and the coding process was carried out in three stages: open, axial, and selective coding.

Results: The results showed Inhibiting factors of scientific extroversion were ١) Structural factors, ٢) Environmental-contextual factors, ٣) Individual factors. Facilitating factors were ١) External motivational mechanisms; ٢) Internal motivation for professional development and growth; ٣) Sense of responsibility and sensitivity towards society; ٤) Supporting laws, regulations, and policies; ٥) Higher education planning and arrangement; ٦) University autonomy; ٧) Macro-policies for university-society connection; ٨) Advancing university internationalization and cross-border interactions; ٩) Applied research; ١٠) Extroverted academic climate and culture; ١١) Responsive education; ١٢) Developing scientometric mechanisms and scientific performance evaluation. Finally, the framework for improving scientific extroversion included ١) Reforming and changing university laws, regulations, and policies; ٢) Macro-policy for responsive education; ٣) Macro-policy for university-industry connection; ٤) Scientific and academic autonomy; ٥) Higher education planning and arrangement; ٦) University internationalization; ٧) Advancing privatization; ٨) Changing and transforming the academic climate and culture; ٩) Performance evaluation criteria and standards; ١٠) Developing scientometric mechanisms.

Conclusion: Based on the results, representing the lived experiences and perceptions of faculty members at Shahid Bahonar University of Kerman regarding scientific extroversion requires reforms and changes in laws based on higher education planning and arrangement, privatization, and internationalization.

Citation: Bazmandegan,F. and Nourmohammadian,M. (2024). Representation of Perceptions and Lived Experiences of Faculty Members of Shahid Bahonar University of Kerman Regarding Academic Outwardness. *Knowledge and Research in New Higher Education*, 1(3), 13-27.

 <http://10.22034/nherk.2024.229532>

Authors retain the copyright and full publishing rights. Published by [Alim-e-Noor Publication Center](#). This article is an open access article licensed under the [Creative Commons Attribution ٤.٠ International](#) (CC BY ٤.٠)

مقاله پژوهشی

بازنمایی ادراکات و تجارب زیسته اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی

فاطمه بازماندگان^۱، مزده نورمحمدیان^۲

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران
۲. عضو هیأت علمی گروه علوم تربیتی، واحد رفسنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، رفسنجان، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

واژگان کلیدی:

زمینه و هدف: برون‌گرایی علمی مسئله مهم در اعضای هیأت علمی دانشگاه‌هاست. هدف کلی پژوهش حاضر بررسی بازنمایی تجارب زیسته و ادراکات اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی است.

روش پژوهش: روش پژوهش برحسب هدف کاربردی و بر اساس شیوه گردآوری داده‌ها، مطالعه‌ای کیفی از نوع پدیدارشناسی بود. مشارکت‌کنندگان شامل اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان بودند. با استفاده از روش «نمونه‌گیری هدفمند» از نوع «نمونه‌گیری موارد مطلوب»، ۱۵ نفر انتخاب شدند. از روش مصاحبه نیمه‌ساختار یافته جهت گردآوری داده‌ها استفاده شد. در پژوهش حاضر برای اعتباربخشی از مدل قابلیت اعتماد لینکلن و گوبا استفاده شد. از روش تحلیل محتوا و کدگذاری برای بررسی سؤال‌های مصاحبه استفاده شد و فرایند کدگذاری در سه مرحله‌ی کدگذاری باز و محوری و انتخابی انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد: عوامل بازدارنده برون‌گرایی علمی: (۱) عوامل ساختاری، (۲) عوامل محیطی-زمینه‌ای، (۳) عوامل فردی. عوامل تسهیل‌کننده: (۱) سازوکارهای انگیزش بیرونی؛ (۲) انگیزش درونی برای توسعه و بالندگی شغلی؛ (۳) احساس مسئولیت و حساسیت نسبت به جامعه؛ (۴) قوانین، مقررات و سیاست‌ها حمایت‌کننده؛ (۵) آمایش آموزش عالی؛ (۶) استقلال دانشگاه؛ (۷) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه با جامعه؛ (۸) پیشبرد بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها و تعاملات فرامرزی؛ (۹) پژوهش کاربردی؛ (۱۰) جو و فرهنگ دانشگاهی برون‌گرا؛ (۱۱) آموزش پاسخگو؛ (۱۲) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی و ارزیابی عملکرد علمی. درنهایت، چارچوب بهبود برون‌گرایی علمی: (۱) اصلاح و تغییر قوانین، مقررات و سیاست‌های دانشگاه؛ (۲) سیاست‌گذاری کلان آموزش پاسخگو؛ (۳) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه و صنعت؛ (۴) استقلال علمی و دانشگاهی؛ (۵) آمایش آموزش عالی؛ (۶) بین‌المللی‌سازی دانشگاه؛ (۷) پیشبرد خصوصی سازی؛ (۸) تغییر و تحول جو و فرهنگ دانشگاهی؛ (۹) معیار و ملاک ارزشیابی و ارزیابی عملکرد؛ (۱۰) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج بازنمایی تجارب زیسته و ادراکات اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی نیازمند اصلاح و تغییر در قوانینبر اساس آمایش آموزش عالی، خصوصی سازی و بین‌المللی سازی است.

برون‌گرایی،
برون‌گرایی علمی،
اعضای هیأت
علمی،
دانشگاه
شهید باهنر کرمان،
تجارب زیسته،
آموزش عالی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۷/۲۶

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۰۸/۲۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۸/۲۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۰۹/۱۱

صص. ۲۷-۱۳

استناد: بازماندگان، فاطمه و نورمحمدیان، مزده. (۱۴۰۳). بازنمایی ادراکات و تجارب زیسته اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی. *دانش و پژوهش در آموزش عالی نوین*، ۱(۳)، ۱۳-۲۷.

<http://10.22034/NHERK.2024.229532>

Email: Deniiz12492@gmail.com

*نویسنده مسئول:

مقدمه

به اعتقاد صاحب‌نظران، نظام آموزش عالی و دانشگاه‌ها و به تبع آن نقش اعضای هیأت علمی متناسب با تحولات دنیای معاصر در حال تغییر است (آنگریانی و ویجای، ۲۰۱۷). مشکلات فرهنگی در دانشگاه‌ها، پایین آمدن کیفیت آموزش و تدریس، به‌روز نبودن و کاهش سطح کیفی اعضای هیأت علمی، عدم تناسب محتوا و برنامه‌های درسی با نیازهای روز جامعه، کاهش شأن دانشگاه و انسان دانشگاهی، عدم هماهنگی بین دانشگاه‌ها با جامعه، پایین بودن سطح دانش، بیش و توان دانش‌آموختگان، افزایش نرخ دانش‌آموختگان بیکار و جویای کار، فقدان هدف‌گذاری مبتنی بر نیاز و نبود فرصت‌های برابر از جمله مسائل راهبردی هستند که دانشگاه‌ها، مدیران و برنامه‌ریزان آموزش عالی با آن روبه‌رو هستند (مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت علوم تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۵). از طرفی امروزه نقش سنتی دانشگاه‌ها تغییر یافته و دیدگاهی نوین در خصوص دانشگاه و دانشگاهیان پدید آمده است. یکی از رویکردهای نوین «برونگرایی علمی» است. رویکردهای نوظهور در باب دانشگاه، کارکرد و مأموریت دانشگاه را مورد بازنگری قرار داده و تأثیرگذاری و مداخله دانشگاه نه تنها در سطح جامعه محلی و ملی، بلکه ایفای نقش جهانی دانشگاه‌ها در زمینه‌های علمی، اقتصادی و اجتماعی را یادآور می‌شود. دانشگاه ایرانی نیز همیشه با نقدهای فراوانی روبرو بوده است. عموماً این نقدها در ناکارآمدی و عقیم بودن دانشگاه ایرانی سخن گفته‌اند و این نقدها عمدتاً معطوف به آن است که دانشگاه و دانشگاهیان نتوانسته‌اند نقش مورد انتظار خود را در تولید علم، خدمت به جامعه و نقش‌آفرینی جهانی به نحو مطلوب ایفا کنند. لذا نوعی ناکامی، انحراف یا نقصان عمیق در عملکردهای نهاد دانشگاه دیده می‌شود. بر این اساس، اعضای هیأت علمی نیز مطابق با رویکرد برونگرایی علمی باید افرادی مؤثر، خلاق و صاحب‌نظر در بطن جامعه باشند (فرزانه، ۱۴۰۱: ۱۹۹). همچنین برون‌گرایی و ارتباط با صنعت و تجارت، یک الزام ملی در برنامه‌های آینده دانشگاه‌ها است (دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۹۵). اگرچه ارتباط با صنعت و تجارت یکی از ابعاد و راهکارهای برون‌گرایی است، اما به نظر می‌رسد این مقوله، دارای معنی و دایره مفهومی گسترده‌تری باشد. به‌طور کلی نقش‌آفرینی دانشگاه در جامعه محلی و حتی جهانی، خدمت به جامعه، گسترش حیطه فعالیت‌های علمی به خارج از دانشگاه، شبکه‌سازی در تعامل و همکاری‌های برون‌دانشگاهی، بین‌المللی شدن و نیز کسب شهرت و اعتبار از طریق فرایندهای مرزگستری، مرجعیت، تولید و اشاعه علم کاربردی و اثرگذاری جهانی می‌تواند بخشی از پارادایم برون‌گرایی علمی دانشگاه را تبیین کنند (فرزانه و همکاران، ۱۴۰۲). درحالی‌که رجوع به شواهد و مطالعات موجود در خصوص برون‌گرایی اعضای هیأت علمی، نقایص و شکاف‌های نظری و تجربی قابل‌توجهی را آشکار می‌سازد. از جمله اینکه نتایج مطالعاتی بسیاری، حاکی از وجود ضعف مشکلات برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی است. از جمله، حضور و فعالیت ضعیف اعضای هیأت علمی در شبکه‌ها و مجامع علمی (دولانی و همکاران، ۱۳۹۸) و ضعف همکاری‌های علمی (نوجه ناسار و همکاران، ۱۴۰۱)، چالش و مشکل رهبران دانشگاهی در مرزگستری و جهانی‌شدن (قریشی خوراسگانی و نظرزاده زارع، ۱۴۰۰؛ شیرزاد، رجایی پور و مهram، ۱۴۰۱). در هم‌راستا همگام با تحولات اساسی، رسالت و ماهیت دانشگاه‌ها، نقش و عملکرد اعضای هیأت علمی نیز دچار تغییر شده است و مرور چنین مطالعاتی، به‌وضوح مشخص می‌شود که نقش

و مهم‌تر از آن ماهیت اعضای هیأت علمی در قالب یک تصویر، ساختار و یا چارچوب یکپارچه و منسجم، تعیین و تعریف نشده است. لذا ضرورت تعریف و تبیین نقش برون‌گرایی اعضای هیأت علمی جهت مورد پوشش قراردادن رسالت‌ها و مأموریت‌های کارکردی این دانشگاه احساس می‌شود؛ فرزانه و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهشی تحت عنوان، «مسئولیت‌های فرادانشگاهی اعضای هیأت علمی در بستر دانشگاه کلاس جهانی: معرفی مفهوم برون‌گرایی علمی»، مفهوم برون‌گرایی علمی را شامل پنج مولفه «اثرگذاری علمی»، «تعاملات فرادانشگاهی» و «مسئولیت‌های اجتماعی»، «شهروندی جهانی» و «هوش فرهنگی» معرفی نمودند. فرزانه و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش دیگری تحت عنوان «الگوی مطلوب شایستگی‌های اعضای هیأت علمی در بستر دانشگاه کلاس جهانی (یک پژوهش کیفی)» ضمن شناسایی سه مضمون فراگیر «علمی - حرفه‌ای»، «اجتماعی - فرهنگی» و «زمینه‌ای» به‌عنوان ابعاد شایستگی اعضای هیأت علمی دانشگاه کلاس جهانی، برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی را به‌عنوان یکی از مولفه‌های اجتماعی - فرهنگی شناسایی نمودند. ترسلی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی تحت عنوان «شناسایی و ارائه مدل موانع و چالش‌های تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی دانشگاه تبریز»، نشان دادند که مدل موانع و چالش‌های تعاملات بین‌المللی شناسایی شده دارای چهار بعد اصلی: موانع و چالش‌های فردی، موانع و چالش‌های سازمانی، موانع و چالش‌های ملی و موانع و چالش‌های فراملی است. نتایج نشان داد که موانع فردی از سه مولفه (انگیزه کم اعضای هیأت علمی برای داشتن تعاملات بین‌المللی، تسلط ناکافی اعضای هیأت علمی به یک‌زبان بین‌المللی و ضعف توانایی‌ها و مهارت‌های علمی - پژوهشی اعضای هیأت علمی)، موانع سازمانی از چهار مؤلفه (حمایت ناکافی ساختار دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی، حمایت ناکافی فرهنگ دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی، حمایت ناکافی مالی دانشگاه از تعاملات بین‌المللی اعضای هیأت علمی و ضعف نیروی انسانی متخصص در بخش‌های مختلف سازمان)، موانع سازمانی از سه مولفه (فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و علمی) و موانع فراملی از دو مؤلفه (سیاسی و تحریم‌های بین‌المللی) تشکیل شده است. هوانگ و کیم (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «اعضای هیأت علمی بین‌المللی در چین، ژاپن و کره: ویژگی‌های آنها و چالش‌های پیش روی آنها» نتایج نشان داد افزایش رقابت جهانی و ترویج بین‌المللی شدن آموزش عالی ملی به عوامل تعیین‌کننده‌ای تبدیل شده است که بر رشد سریع تعداد اعضای هیأت علمی بین‌المللی به‌ویژه در چین و ژاپن تأثیر می‌گذارد اما علی‌رغم تفاوت‌های موجود در این سه کشور، اساتید بین‌المللی همچنان با چالش‌های مشابه زیادی روبرو هستند. لیدل و ادیدل (۲۰۲۲) در مطالعه خود یک تحلیل تاریخی از نقش دانشگاه‌ها، مطالعه نشان داد که اخیراً شاهد تغییر قابل توجهی از چرخش «اقتصادی» به چرخش «اجتماعی» است. و ذی‌نفعان از دانشگاه‌ها می‌خواهند که منافع عمومی را در همه استراتژی‌های آینده برای تسهیل ارتقای شهروندی مکان‌ها تعبیه کنند. بانکر و باها (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان «ایجاد دانشگاه کلاس جهانی: نقش‌ها و مسئولیت‌های رهبران دانشگاهی در هند»؛ در نتایج خود مسئولیت‌های رهبران دانشگاه کلاس جهانی را در قالب هشت مسئولیت: چشم‌انداز، جذب منابع مالی، نگهداشت، مدیریت هوشمند، جذب دانشجویان مستعد، مسئولیت اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی، درگیر کردن دانشگاهیان در اداره دانشگاه را دسته‌بندی کردند. افزون بر

این، نقش‌های چهارگانه رهبران دانشگاه کلاس جهانی نیز در قالب چهار ویژگی: پرورش استعداد‌های انسانی، کمک‌های اجتماعی، مشخص کردن مرزهای وظیفه‌ای و عملیاتی دسته‌بندی کردند. لذا در پژوهش حاضر به دنبال بازنمایی تجارب زیسته و ادراکات اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی است.

روش شناسی

پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی با روش تحقیق پدیدارشناسی که از نوع مطالعات کیفی و مبتنی بر پارادایم تفسیری بود. برای انتخاب شرکت‌کنندگان از روش «نمونه‌گیری هدفمند» از نوع موارد مطلوب استفاده شد. در خصوص تعداد مشارکت‌کنندگان نیز لازم به ذکر است که مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر افرادی بودند که درک، شناخت و تجربه کافی را نسبت به پدیده مورد پژوهش (برون‌گرایی علمی) دارا بودند و نمونه‌گیری تا آنجا ادامه یافت که جنبه‌ها و مؤلفه‌های نهفته پدیده برون‌گرایی علمی مورد شناسایی و توصیف قرار گرفت و به‌نوعی اطلاعات به‌دست‌آمده در مصاحبه‌ها به‌طور فراوانی با اطلاعات قبلی مشابهت داشته باشد؛ به‌نحوی که انتخاب افراد جدید برای انجام مصاحبه، داده‌های بیشتری به پژوهش اضافه نکند. دانایی‌فرد و همکاران (۱۴۰۰: ۸۶) در کتاب «روش شناسی پژوهش کیفی در مدیریت» معتقدند که در مطالعات کیفی نمونه‌ای بین ۵ تا ۲۵ نفر کافی است. با این وجود، در پژوهش حاضر رسیدن به اشباع نظری شرط و ملاک اصلی تعداد مصاحبه‌ها بود و بر همین مبنا در نهایت ۱۵ مشارکت‌کننده انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. مشخصات کلی مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره (۱) قابل مشاهده است:

جدول ۱. مشخصات جامعه آماری

شماره	جنسیت	نقش	سابقه
۱ م	مرد	هیئت علمی	۱۴ سال
۲ م	مرد	هیئت علمی	۱۲ سال
۳ م	مرد	عضو هیئت رئیسه دانشگاه	۱۵ سال
۴ م	مرد	عضو شورای برنامه‌ریزی راهبردی دانشگاه	۱۸ سال
۵ م	زن	هیئت علمی	۱۰ سال
۶ م	زن	هیئت علمی	۶ سال
۷ م	مرد	عضو هیئت رئیسه دانشگاه	۱۴ سال
۸ م	مرد	عضو هیئت رئیسه دانشگاه	۱۹ سال
۹ م	مرد	هیئت علمی	۶ سال
۱۰ م	مرد	هیئت علمی	۱۲ سال
۱۱ م	زن	هیئت علمی	۹ سال

۱۶ سال	عضو شورای برنامه‌ریزی راهبردی دانشگاه	مرد	۱۲ م
۲۰ سال	هیئت علمی	زن	۱۳ م
۱۱ سال	معاون آموزشی دانشگاه	مرد	۱۴ م
۱۰ سال	معاون پژوهشی دانشگاه	مرد	۱۵ م

در این پژوهش، جهت گردآوری داده‌ها و پاسخ به سؤالات پژوهش از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شده است. جمع آوری اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته این امکان را فراهم می‌سازد تا پژوهشگر ضمن داشتن چارچوبی نسبتاً روشن و مشخص، بتواند در صورت لزوم و متناسب با روند مصاحبه تغییرات لازم را ایجاد کند. همچنین دامنه زمانی مصاحبه‌ها متغیر و از ۱۵ تا ۵۰ دقیقه در نوسان بود، اگرچه مدت‌زمان مصاحبه‌های اولیه طولانی‌تر بود ولی مصاحبه‌های بعدی به‌منظور پر کردن شکاف‌های احتمالی و اطلاعات تکمیلی بسیار سودمند بود. پس از انجام ۱۵ مصاحبه، محقق به مرحله اشباع نظری رسید. جهت تحلیل در تحلیل کیفی در پدیدارشناسی به شرح ذیل و با استفاده از روش کدگذاری صورت می‌گیرد: کدگذاری اولیه شامل خواندن خطبه‌خط داده‌ها، استخراج مفاهیم و جملات اصلی، تشکیل مقولات و طبقات اولیه و کدگذاری ثانویه شامل طبقه‌بندی داده‌ها، مشخص نمودن زیر طبقات، تشکیل طبقات نهایی.

جهت اعتبار و صحت داده‌های پژوهش کیفی معیار گوبا و لینکلن (۱۹۸۵) که شامل باورپذیری، انتقال پذیری، تصدیق پذیری و اطمینان پذیری است و اکثریت محققان استفاده می‌کنند (رضاپور نصرآباد، ۱۳۹۶). باورپذیری از طریق مصاحبه، بهره‌گیری از شیوه‌های مؤثر در جمع‌آوری داده‌ها و استفاده از نظر متخصصان جهت کنترل دقیق فرایندهای تحقیق حاصل شد. انتقال پذیری، کاربردی و مطلوب بودن تحقیق برای پیشنهادات پژوهش تازه اشاره نموده، کوشش شد از فرایند تحقیق به خصوص نمونه مورد نظر، توضیح روشن و واضح عرضه تا فرصتی برای بهره‌گیری برای انجام پژوهش‌های در ارتباط، آینده مهیا شود. تصدیق‌پذیری پرهیز از تعصب و هدف‌های غرض‌ورزانه، پژوهشگر توجه شد. به طوری که از پیش داوری یا قضاوت زودهنگام اجتناب شد. در اطمینان‌پذیری از طریق حسابرسی درست تمامی فرایندهای پژوهش بدست آمد، تمامی مراحل، جمع‌آوری داده‌ها، خلاصه و جمع‌بندی، کدگذاری‌ها و اهداف و مقاصد چندین بار با دقت مرور و واکاوی شد (همرنگ گلبو و همکاران، ۱۳۹۹).

یافته‌ها

در خصوص سوال پیرامون اینکه "عوامل بازدارنده برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان کدام‌اند؟" جدول ۲ به نتایج اشاره دارد.

جدول ۲. عوامل بازدارنده برون‌گرایی علمی

مقوله	مفهوم ۱	مفهوم ۲
عوامل بازدارنده	ساختاری	قوانین، مقررات و سیاست‌های دانشگاه
		سیاست‌گذاری کلان کشور
	محیطی-زمینه‌ای	فقدان استقلال و آزادی دانشگاه
		فرهنگ (باورها و ارزش‌ها)
فردی	تحریم‌ها	ازادمنشی فکری
	روحیه و شخصیت درون‌گرایی	فقدان روحیه کنشگری و احساس مسئولیت‌پذیری
	ضعف در توانمندی و شایستگی	

با توجه به جدول ۲ عوامل بازدارنده برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان را در سه دسته (مقوله کلی) شناسایی و طبقه‌بندی نمود که عبارتند از: (۱) عوامل ساختاری، (۲) عوامل محیطی-زمینه‌ای، (۳) عوامل فردی عوامل ساختاری: قوانین، مقررات و سیاست‌های محدود کننده دانشگاه، ضعف و نقص در سیاست‌گذاری کلان کشور بخصوص از بعد ارتباط دانشگاه و صنعت و نهایتاً فقدان استقلال و آزادی دانشگاه. عوامل بازدارنده محیطی-زمینه‌ای: (۱) فرهنگ سنتی و ضعیف (باورها و ارزش‌های سنتی) که همچنان آموزش را تنها کارکرد دانشگاه و تدریس را تنها وظیفه اعضای هیأت علمی می‌داند، (۲) تحریم‌ها و وضعیت سیاسی-اجتماعی و عوامل فردی بازدارنده: (۱) روحیه و شخصیت درون‌گرایی (۲) آزادمنشی فکری؛ (۳) فقدان روحیه کنشگری و احساس مسئولیت‌پذیری؛ (۴) ضعف در توانمندی و شایستگی. سوال دوم تحقیق عبارت بود از "عوامل تسهیل‌کننده برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان کدام‌اند؟". در پاسخ به این سوال داریم

جدول ۳. عوامل تسهیل کننده برونگرایی علمی

مفهوم	مقوله
سازوکارهای انگیزش بیرونی	عوامل تسهیل کننده
انگیزش درونی برای توسعه و بالندگی شغلی	
احساس مسئولیت و حساسیت نسبت به جامعه	
قوانین، مقررات و سیاستها حمایت کننده	
آمایش آموزش عالی	
استقلال و آزادی علمی	
سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه با جامعه	
پیشبرد بین‌المللی‌سازی دانشگاهها و تعاملات فرامرزی	
پژوهش کاربردی	
جو و فرهنگ دانشگاهی برونگرا	
آموزش پاسخگو	
توسعه سازوکارهای علم‌سنجی و ارزیابی عملکرد علمی	

با توجه به جدول ۳، مجموعه عوامل تسهیل کننده برون گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان عبارتند از: ۱) سازوکارهای انگیزش بیرونی؛ ۲) انگیزش درونی برای توسعه و بالندگی شغلی؛ ۳) احساس مسئولیت و حساسیت نسبت به جامعه؛ ۴) قوانین، مقررات و سیاستها حمایت کننده؛ ۵) آمایش آموزش عالی؛ ۶) استقلال دانشگاه؛ ۷) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه با جامعه؛ ۸) پیشبرد بین‌المللی‌سازی دانشگاهها و تعاملات فرامرزی؛ ۹) پژوهش کاربردی؛ ۱۰) جو و فرهنگ دانشگاهی برونگرا؛ ۱۱) آموزش پاسخگو؛ ۱۲) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی و ارزیابی عملکرد علمی.

در خصوص سوال سوم پژوهش پیرامون "پیامدهای برون‌گرایی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان کدام‌اند؟" داریم:

جدول ۴. پیامدهای برون‌گرایی علمی

مفهوم ۱	مقاله
رشد و توسعه حرفه‌ای	پیامدها
تأمین و درآمد مالی	
کاربرد علم در عمل	
هم‌افزایی و همیاری	
پاسخگویی اجتماعی	
رشد و پیشرفت اقتصادی	
توسعه علم و فناوری	
شهرت و اعتبار برند دانشگاه	

با توجه به جدول ۴، مجموعه پیامدهای برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان عبارتند از: (۱) رشد و توسعه حرفه‌ای؛ (۲) تأمین و درآمد مالی؛ (۳) کاربرد علم در عمل؛ (۴) هم‌افزایی و همیاری؛ (۵) پاسخگویی اجتماعی؛ (۶) رشد و پیشرفت اقتصادی؛ (۷) توسعه علم و فناوری؛ (۸) شهرت و اعتبار برند دانشگاه

در خصوص اصلی‌ترین زمینه‌ها و عرصه‌هایی برون‌گرایی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان نتایج تحقیق در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵. زمینه‌های برون‌گرایی علمی

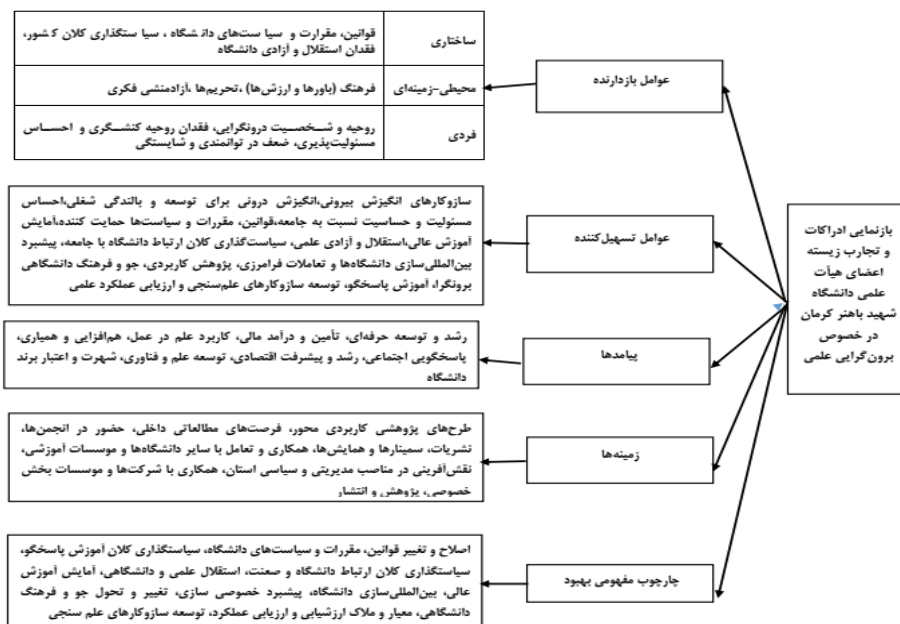
مفهوم ۱	مقوله
طرح‌های پژوهشی کاربردی محور	زمینه‌ها و عرصه‌های برون‌گرایی
فرصت‌های مطالعاتی داخلی	
حضور در انجمن‌ها، نشریات، سمینارها و همایش‌ها	
همکاری و تعامل با سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی	
نقش‌آفرینی در مناصب مدیریتی و سیاسی استان	
همکاری با شرکت‌ها و موسسات بخش خصوصی	
پژوهش و انتشار	

با توجه به جدول ۵، زمینه‌ها و عرصه‌های برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان عبارتند از: (۱) طرح‌های پژوهشی کاربردی محور؛ (۲) فرصت‌های مطالعاتی داخلی؛ (۳) حضور در انجمن‌ها، نشریات، سمینارها و همایش‌ها؛ (۴) همکاری و تعامل با سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی؛ (۵) نقش‌آفرینی در مناصب مدیریتی و سیاسی استان؛ (۶) همکاری با شرکت‌ها و موسسات بخش خصوصی، (۷) پژوهش و انتشار. چارچوب مفهومی مطلوب جهت بهبود برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در جدول و نمودار زیر نشان داده شده است.

جدول ۶. چارچوب مفهومی بهبود برون‌گرایی علمی

مفهوم ۱	مقوله
اصلاح و تغییر قوانین، مقررات و سیاست‌های دانشگاه	چارچوب بهبود برون‌گرایی علمی
سیاست‌گذاری کلان آموزش پاسخگو	
سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه و صنعت	
استقلال علمی و دانشگاهی	
آمایش آموزش عالی	
بین‌المللی‌سازی دانشگاه	
پیشبرد خصوصی سازی	
تغییر و تحول جو و فرهنگ دانشگاهی	
معیار و ملاک ارزشیابی و ارزیابی عملکرد	
توسعه سازوکارهای علم‌سنجی	

با توجه به جدول ۶، چارچوب بهبود برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان عبارتند از: (۱) اصلاح و تغییر قوانین، مقررات و سیاست‌های دانشگاه؛ (۲) سیاست‌گذاری کلان آموزش پاسخگو؛ (۳) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه و صنعت؛ (۴) استقلال علمی و دانشگاهی؛ (۵) آمایش آموزش عالی؛ (۶) بین‌المللی‌سازی دانشگاه؛ (۷) پیشبرد خصوصی سازی؛ (۸) تغییر و تحول جو و فرهنگ دانشگاهی؛ (۹) معیار و ملاک ارزشیابی و ارزیابی عملکرد؛ (۱۰) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی.

شکل ۱. بازنمایی ادراکات و تجارب زیسته اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بازنمایی ادراکات و تجارب زیسته اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در خصوص برون‌گرایی علمی شکل گرفت و نتایج نشان داد: عوامل بازدارنده برون‌گرایی علمی: (۱) عوامل ساختاری، (۲) عوامل محیطی-زمینه‌ای، (۳) عوامل فردی. عوامل تسهیل‌کننده: (۱) سازوکارهای انگیزش بیرونی؛ (۲) انگیزش درونی برای توسعه و بالندگی شغلی؛ (۳) احساس مسئولیت و حساسیت نسبت به جامعه؛ (۴) قوانین، مقررات و سیاست‌ها حمایت‌کننده؛ (۵) آمایش آموزش عالی؛ (۶) استقلال دانشگاه؛ (۷) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه با جامعه؛ (۸) پیشبرد بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها و تعاملات فرامرزی؛ (۹) پژوهش کاربردی؛ (۱۰) جو و فرهنگ دانشگاهی برون‌گرا؛ (۱۱) آموزش پاسخگو؛ (۱۲) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی و ارزیابی عملکرد علمی. پیامدهای برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه عبارتند از: (۱) رشد و توسعه حرفه‌ای؛ (۲) تأمین و درآمد مالی؛ (۳) کاربرد علم در عمل؛ (۴) هم‌افزایی و همیاری؛ (۵) پاسخگویی اجتماعی؛ (۶) رشد و پیشرفت اقتصادی؛ (۷) توسعه علم و فناوری؛ (۸) شهرت و اعتبار برند دانشگاه زمینه‌ها و عرصه‌های برون‌گرایی علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان عبارتند از: (۱) طرح‌های پژوهشی کاربردی محور؛ (۲) فرصت‌های مطالعاتی داخلی؛ (۳) حضور در انجمن‌ها، نشریات، سمینارها و همایش‌ها؛ (۴) همکاری و تعامل با سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی؛ (۵) نقش‌آفرینی در مناصب مدیریتی و سیاسی استان؛ (۶) همکاری با شرکت‌ها و موسسات بخش خصوصی؛ (۷) پژوهش و انتشار و درنهایت، چارچوب بهبود برون‌گرایی علمی: (۱) اصلاح و تغییر قوانین، مقررات و سیاست‌های دانشگاه؛ (۲) سیاست‌گذاری کلان آموزش پاسخگو؛ (۳) سیاست‌گذاری کلان ارتباط دانشگاه و صنعت؛ (۴) استقلال علمی و دانشگاهی؛ (۵) آمایش آموزش عالی؛ (۶) بین‌المللی‌سازی دانشگاه؛ (۷) پیشبرد خصوصی‌سازی؛ (۸) تغییر و تحول جو و فرهنگ دانشگاهی؛ (۹) معیار و ملاک ارزشیابی و ارزیابی عملکرد؛ (۱۰) توسعه سازوکارهای علم‌سنجی. نتایج پژوهش حاضر در خصوص عوامل ساختاری بازدارنده برون‌گرایی علمی با یافته‌های پژوهش‌های ترسلی و همکاران (۱۴۰۱)، شیرزاد و همکاران (۱۴۰۱)، قریشی خوراسنگانی و نظرزاده زارع (۱۴۰۰)، همراستااست. در خصوص عوامل تسهیل‌کننده برون‌گرایی علمی یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج فرزانه و همکاران (۱۴۰۲)، همراستااست، در خصوص پیامدهای برون‌گرایی علمی با نتایج قریشی خوراسنگانی و نظرزاده زارع (۱۴۰۰)، همراستااست، در خصوص زمینه‌ها و عرصه‌های برون‌گرایی علمی نتایج دولانی و همکاران (۱۳۹۸) همراستااست و در خصوص چارچوب بهبود برون‌گرایی علمییافته‌های مذکور تا حدود زیادی با نتایج هوانگ و کیم (۲۰۲۲) و لیدل و ایدیل (۲۰۲۲)، همراستااست. همچنین برون‌گرایی علمی در چند سطح قابل بحث است، لذا به منظور بهبود و پیشبرد آن نیز می‌بایست اقدامات اساسی در چندین سطح صورت گیرد. در واقع، با کنترل عوامل بازدارنده و تقویت و توجه به عوامل تسهیل‌کننده می‌توان به بهبود برون‌گرایی علمی کمک نمود. اما به نظر می‌رسد، اقدامات اصلی و اساسی مربوط به سطح سیاست‌گذاری و تدارک ساختارها باشد. آنچنان که از مصاحبه‌های پژوهش و نظرات مطلعین کلیدی پژوهش حاضر احصاء شد، مهمترین مسائل موجود در این زمینه، در خصوص سیاست‌های کلان آموزش عالی به ویژه در مباحثی همچون بین‌المللی‌سازی، پیشبرد ارتباط صنعت و

دانشگاه، استقلال و آزادی علمی، آمایش آموزش عالی می‌باشد. در این میان، باید به دو بحث مهم فرهنگ و پیشبرد خصوصی‌سازی نیز توجه شایان نمود که هر کدام در جای خود بی‌نهایت تعیین کننده و مهم می‌باشند. از سوی دیگر، موضوعی که در پژوهش حاضر جالب توجه می‌نماید، توسعه سازوکارهای علم‌سنجی است، موضوعی که در ایران کمتر به آن پرداخته شده. همانطور که گفته شد، علم‌سنجی یکی از متداول ترین روش‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی و مدیریت پژوهش است. بررسی کمی تولیدات علمی، سیاست گذاری علمی، ارتباطات علمی دانش پژوهان و ترسیم نقشه علم، برخی از موضوعات این حوزه اند. در علم‌سنجی، ارتباطات علمی و شیوه‌های تولید، اشاعه و بهره‌گیری از اطلاعات علمی به روش غیرمستقیم و با بررسی منابع و مآخذ آنها ارزیابی می‌شود. نمایه‌های استنادی معتبر بین‌المللی در این خصوص وجود دارند، اما به سبب اینکه عموم انتشارات کشور به زبان فارسی و در سطح داخلی است، صرفاً نباید به نمایه‌های استنادی معتبر بین‌المللی اتکا کرد و در این زمینه لازم و ضروری هست که نمایه‌های استنادی ملی کارآمد و موثر طراحی شود. در طول انجام این تحقیق محدودیت‌هایی وجود داشت از قبیل محدود به نظرات اعضای هیأت علمی، اعضای شورای برنامه‌ریزی راهبردی و اعضای هیأت رئیسه دانشگاه دولتی شهید باهنر کرمان، بهره‌گیری از روش کیفی، که خود محدود است به نظرات خبرگان که اطلاعات داده‌ها محدود به نظر آنهاست و از طرفی محقق که جزئی از گروه نمونه محسوب می‌گردد می‌تواند به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم از طریق سؤالات مصاحبه بر روند پاسخگویی اثر گذار شود. نتایج حاصل از این پژوهش میتواند به منظور پیشبرد مطلوب برنامه‌ها و مأموریت‌های دانشگاه، آزادی علمی و استقلال دانشگاه لزوم ثبات نسبی و عدم سیاست‌زدگی یک ضرورت محسوب گردد. پایگاه‌های علم‌سنجی بازنگری و تقویت شوند تا اطلاعات دقیق‌تر و کامل‌تری در دسترس قرار گیرد. توجه به آزادی عمل و انعطاف‌پذیری مسئولیت‌های فرادانشگاهی بهتر محقق می‌گردد.

تشکر و قدردانی

از کلیه کسانی که با همکاری صادقانه خود امکان انجام این تحقیق را فراهم ساختند، نهایت قدردانی به عمل می‌آید. بدون همراهی این عزیزان، اجرای پژوهش حاضر میسر نمی‌شد.

تعارض منافع

در انجام پژوهش حاضر هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، علمی یا شخصی وجود نداشته است.

موازین اخلاقی

این پژوهش مطابق با اصول اخلاقی پژوهش‌های علمی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان با آگاهی کامل در تحقیق شرکت کرده و اطلاعات آنان محرمانه تلقی شد. نتایج صرفاً در چارچوب اهداف علمی پژوهش مورد استفاده قرار گرفت و از ذکر نام یا مشخصات فردی شرکت‌کنندگان خودداری گردید.

منابع

- ترسلی، اسماعیل؛ قاسم زاده علیشاهی، ابوالفضل و یارمحمدزاده، پیمان. (۱۴۰۱). شناسایی و ارائه مدل موانع و چالش‌های تعاملات بین‌المللی اعضای هیات علمی دانشگاه تبریز. مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۲ پیاپی ۲۹)، ۱۲-۳۱.
- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، سید مهدی و آذر، عادل. (۱۴۰۰). روش شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع، تهران: انتشارات صفار
- دانشگاه فردوسی مشهد (۱۳۹۵). برون‌گرایی یک الزام ملی برای دانشگاه‌ها، برگرفته از: <https://www.um.ac.ir/component/print/content/JtuRi.html>
- دولانی، عباس؛ زند، سهیلا و برادر، رویا. (۱۳۹۸). بررسی فعالیت‌های اعضای هیأت علمی دانشگاه الزهرا در شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت و تأثیر آن در پایگاه استنادی اسکوپوس و موتور جستجوی گوگل اسکولار. فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۶(۲۱)، ۴۳-۶۹.
- شیرزاد، زینب؛ رجایی پور، سعید و مهram، بهروز. (۱۴۰۱). تبیین چالش‌های آموزش عالی ایران در مواجهه با جهانی‌شدن (مطالعه‌ای مبتنی بر پدیدارشناسی). مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۱)، ۱۳۹-۱۸۴.
- فرزانه، محمد، زین‌آبادی، حسن‌رضا؛ نوه ابراهیم، عبدالرحیم و عبداللهی، بیژن. (۱۴۰۱). الگوی مطلوب شایستگی‌های اعضای هیأت علمی در بستر دانشگاه کلاس جهانی (یک پژوهش کیفی). پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۱۴(۴)، ۱۵۳-۱۹۵.
- فرزانه، محمد، زین‌آبادی، حسن‌رضا؛ نوه ابراهیم، عبدالرحیم و عبداللهی، بیژن. (۱۴۰۲). مسئولیت‌های فرا دانشگاهی اعضای هیأت علمی در بستر دانشگاه کلاس جهانی: معرفی مفهوم برون‌گرایی علمی، فصلنامه مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۶(۱ پیاپی ۳۰): ۶۷-۹۸.
- قریشی خوراسگانی، مریم سادات، نظرزاده زارع، محسن. (۱۴۰۰). نگاهی به چالش‌های رهبران مرز گستر دانشگاهی. آموزش عالی ایران ۱۳(۲)، ۷۲-۹۵.
- کیخا، احمد. (۱۴۰۰). کندوکاوی در مولفه‌های دانشگاه کلاس جهانی برای ارائه یک الگوی جدید. دوفصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۰(۲۰)، ۲۴-۴۶.
- لطفی، حمیده و حسینقلی زاده، رضوان. (۱۴۰۱). تأملی بر دستاوردهای علمی و جهت‌گیری‌های پژوهشی استادان مدیریت آموزشی ایران. مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۱)، ۱۱۳-۱۳۸.
- مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت علوم تحقیقات و فناوری. (۱۳۹۵). نظام جامع نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت علوم، تحقیقات فناوری، تهران: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- نوجه ناسار، حمیدرضا؛ شمس، غلامرضا، و قانعی راد، محمدمین. (۱۴۰۱). تحلیل شبکه اجتماعی هم‌تألیفی مقالات داخلی اعضای هیأت علمی رشته علوم تربیتی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. پژوهش‌نامه علم‌سنجی، ۸(۲ پیاپی ۱۶)، ۳۱-۵۲.

-
- Angreani, L. S., & Vijaya, A. (۲۰۱۷). Designing an Effective Collaboration using Information Technology Towards World Class University. *Procedia Computer Science*, ۱۲۴, ۵۷۷-۵۸۴.
- Banker, D. V., & Bhal, K. T. (۲۰۲۰). Creating world class universities: Roles and responsibilities for academic leaders in India. *Educational Management Administration & Leadership*, ۴۸(۳), ۵۷۰-۵۹۰.
- Huang, F., & Kim, Y. (۲۰۲۲). International faculty members in China, Japan, and Korea: their characteristics and the challenges facing them. In *Research Handbook on Academic Careers and Managing Academics* (pp. ۳۳۸-۳۵۵). Edward Elgar Publishing
- Liddle, J., & Addidle, G. D. (۲۰۲۲). The Changing Role of Universities in Society: Key Influences. In *The Role of Universities and HEIs in the Vulnerability Agenda* (pp. ۳۳-۵۱). Palgrave Macmillan, Cham.